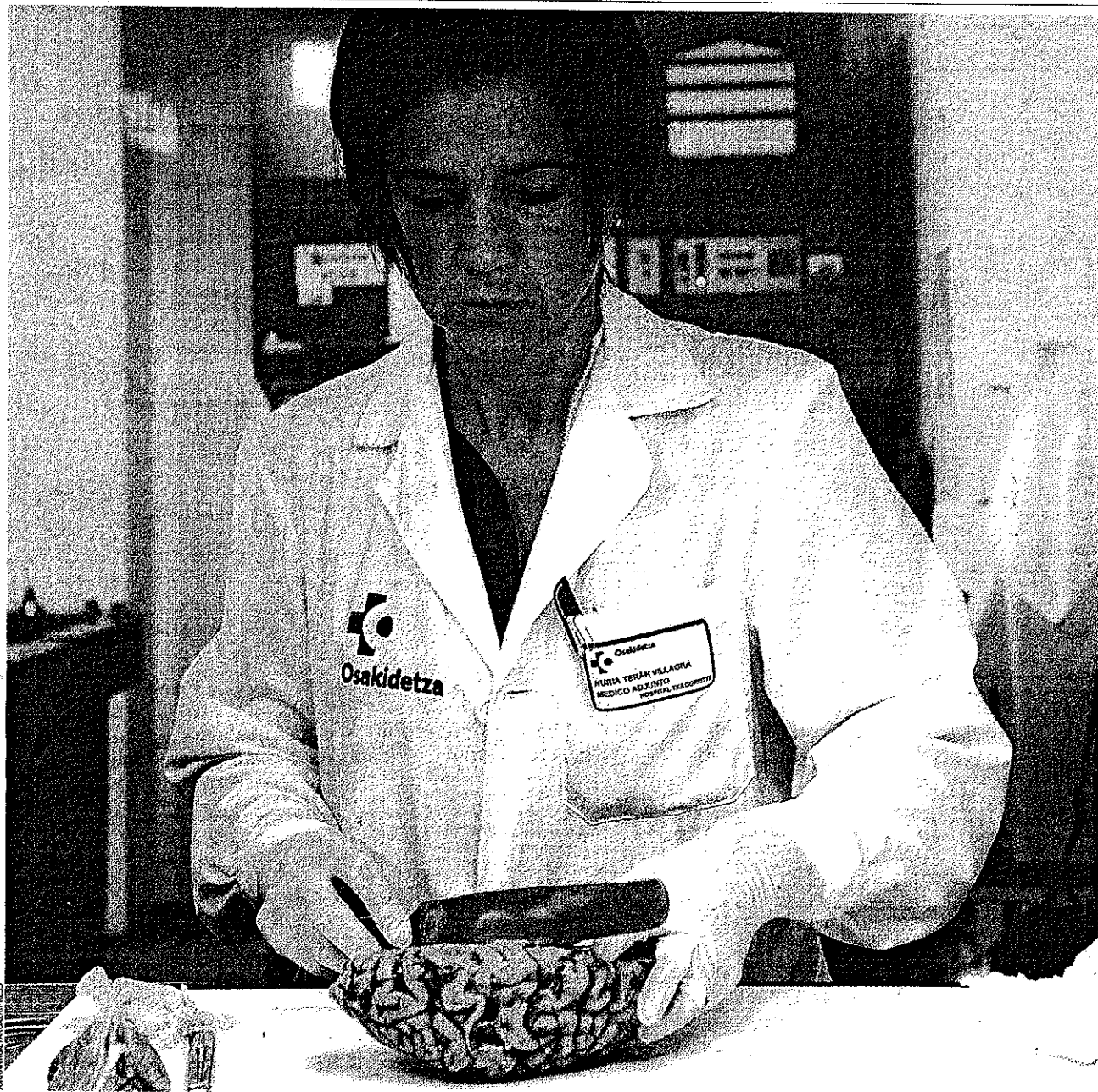

arabako hitza

Buruko sekretuak argitzeko lanetan

2009an ireki zuten Gasteizko Txagorritxu ospitaleko burmuin bankua, eta geroztik buruko hainbat gaitz aztertzeko ezinbestekoa den bilduma bat osatuz joan dira. **4-5**

Kultura Haurrak antzerkira eta artera gerturatu nahi ditu Kunartek **2**

Ekonomia Enplegua sustatzeko egitasmo bat jarriko dute abian Zuian **3**

Burmui bankua →

EHUko burmuin banku handia du, 1985. urtetik

Burmuien bankua osatzen lehendabiziko ospitalea izan zen Txagorritxu. Halere, 1985. urtetik lanean ari dira Leloko EHUko Medikuntza fakultatean burmuinak biltzen; 1.600 burmuin baino gehiago bildu dituzte han. Besteak beste, eskizofrenia, depresioa eta drogen mendetasuna ikertzen dituzte han.

DNA eta tumore bankuak, burmuinekin batera

Burmuien bankuarekin batera, Gasteizko Txagorritxu ospitaleko beheko solairuan Biobankua osatzen duten beste bi arlo daude: tumoreak eta DNA laginak ere gordetzen dituzte 2009. urtetik. Puntako teknologiaz prestatuta, 200 metro koadroko gunea da; 1,3 milioi euroko inbertsioa egin zuten.

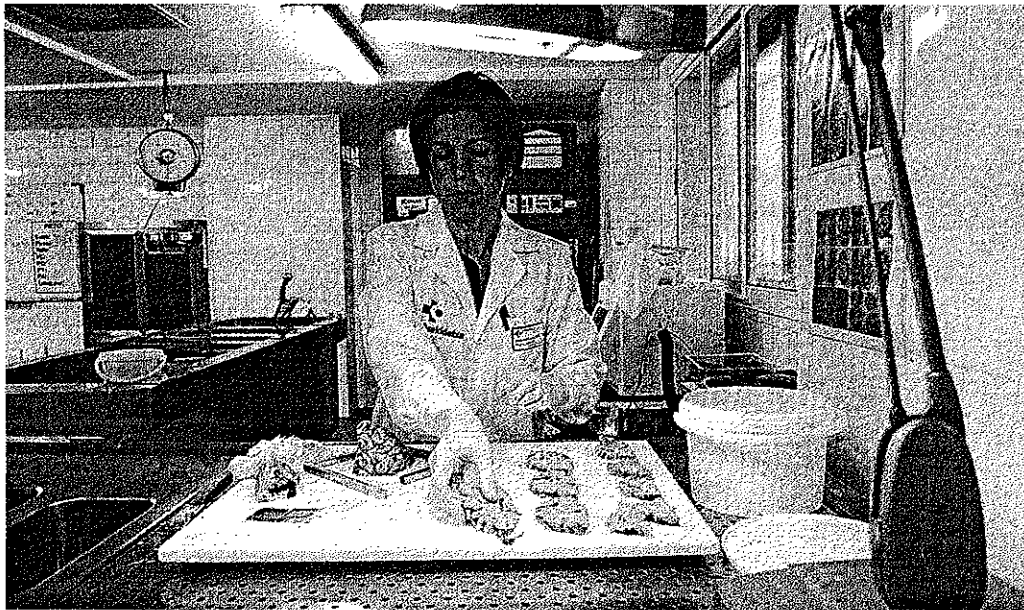
Biobankuaren irudia, Txagorritxun. I.R./ARP

Bihotzari buruz edo gibelari buruz dakigunaren %30 besterik ez dugu ezagutzen burmuinari buruz»

JAVIER MEANA

Leloko Campusko Burmuin Bankuaren arduraduna

Nuria Teran Gasteizko burmuin bankuko arduraduna; irudian, diagnostikoa egiteko erabiliko duen burmuin zatia prestatzen. JUANAN RUIZ / ARGAZKI PRESS

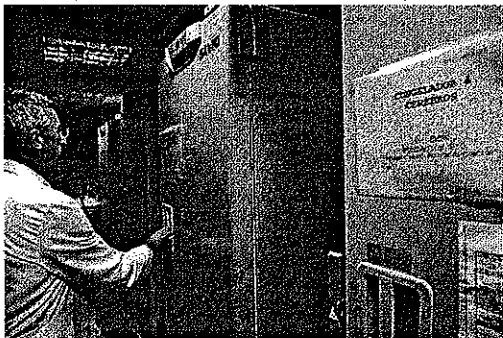
Gasteizko Txagorritxu ospitalea burmuin bankua osatuz doa poliki-poliki; Bizkaia eta Arabako burmuinak jaso eta buruko gaitzak aztertzeke erabiltzen dituzte.

Buruko gaitzen muina

Anakoz Amenabar Gasteiz

Txagorritxu ospitaleko beheko solairuan, autopsia gelen ondoan, dago burmuin bankua. Ez dute askok ezagutzen, ordea, bertan egiten duten lana. Buruko hainbat gaixotasunen jarrapena egiteko helburuarekin sortu zen 2009an, eta, geroztik, burmuin multzo ugari bildu dituzte ikerketarako. Modu horretan, buruko gaixotasuna duen pertsonaren diagnostikoaren berri, ibilbide klinikoaren berri eta haren burmuinaren lagin bat ere eskuratu daitezke azterketarako.

Biobankua duela hiru urte inauguratu zuten arren, aurretik lan mardula egina zegoela azaldu du bertako arduradun Nuria Teranek, eta gutxinaka-gutxinaka

Txagorritxuko burmuinak gordetzeko izozkailuak. JUANAN RUIZ / ARGAZKI PRESS

entzefalopatia espongiformearen gaitzaren diagnostikoan erreferente bilakatu dela. Duela hamabost urte hasi ziren gaitz horren inguruan lanean. «Alzheimerren

edo Parkinsonen gaitzak aztertzeke, bestalde, ez dugu burmuin bilduma nahikorik oraingoz, baina bide onetik goaz; egitasmoa ezagutaraztearekin batera, bildu-

ma ere haziko da», azaldu du Teranek.

Gaur egun 180 bat burmuin dituzte Txagorritxun, Bizkaitik eta Arabatik jasotakoak. Iaz Gipuzkoakoak ere bertan jasotzen zizuten arren, urte hasieran Donostiako Ospitalean ireki zuten horretarako gunea bat.

Diagnostikoa

Neuropatologiak diagnostikatzeke beharrezkoa da, adituek azaldukoaren arabera, burmuinekin lan hori egitea, gaixoa hil arte ez baitago aukerarik diagnostikoa zehatza egiteko. Mikroskopia optikoki aztertuta bakarrik egin daitezke azterketa zehatza.

Gaitzetako asko, halaber, ezin dira animalietan aztertu, edadei eragiten dieten gaixotasunak direlako hauetako asko, edo-

ta konplexuegiak direlako. Saia-kerak egin daitezkeen arren, giza- kien burmuinean egin behar dira azkeneko azterketak, bankuko adituek azaldu moduan. Beraz, bankuko bilduma osatzen joatea, geroz eta burmuin gehiago biltzea eta azterketarako bide berriak irekitzea beste aukerarik ez dagoela uste dute adituek.

Banku batzuetan laginak soilik dauden arren, Gasteizko bankuan burmuinak osorik jasotzen dituzte. 50 inguru jaso dituzte azkeneko urtean. Beharrezko neurriak hartuta, burmuin horrek gaitza duen edo ez aztertzen dute lehenik eta behin, kutsakorra izan baitaiteke eta, beraz, arriskuak ikerlariarentzat. Lehendabiziko frogaren arabera erabakiko dute mota bateko edo beste baten azterketa egiten dioten.

Burmuina babesteko neurriak ahalik eta arinen hartu behar dituzte; zero azpitik 80 gradu behar dira kontserbatu ahal izateko. «Ez baita berdina hil eta hiru egunera jasotako ehuna izatea edota 24 orduetan jaso dena; ehuna degradatu egiten da», azaldu du bankuko ikerlari batek. Izozkailu berezietan sartu edota burmuinaren kanpoko geruza trinkotuko duen isurkari bat jarriko diote; burmuinaren zati bati diagnostikoa egiten diote eta bestea gorde egiten dute. Odolaren zein ehunaren kalitatea aztertu eta gero, burmuina zatitu eta intereseko anatomia zatia hautatuko dituzte, ondoren azterketa histologikoa egin ahal izateko.

Gasteizko bankuko materiala bertako ikerlariak ez ezik, munduko beste ikerlari batzuek ere erabiltzeko aukera dute. Beharrezko eskaera bete ondoren, burmuin inguruko azterketa egin dezakeen edo ez erabakiko dute bankuan. Krisiak ere ikerkuntzan eragina izan du azken hilabeteetan, eta diru laguntzak murriztearekin batera azterketa kopurua ere mugatu behar izan dute.

Jarduerak ez du etenik, ordea, Gasteizko burmuin bankuan. Osakidetza sortutako Euskal Biobankuari esker, ospitale, ehorzketxe eta gaixoen arteko lan-kidetzarekin sare osatu eta burmuin bankua eramateko prozesua erraztu dute. Zaharretxetako langile edota medikuak tarlatan, emale izateko informazioa eskaintzen dute.

Burmuin bankua →

Burmuin emaila izan nahi dutenentzako informazioa

Burmuin emaila izateko argibideak daude www.biobancovasco.org eta www.bioef.org webguneetan. Erabaki hori hartzen duenak agiri bat bete behar du, emaila izateko asmoa azaltzen duena. Baldintzen artean, besteak beste, seridre ez diren hiru lekukoren sinadura ere behar du.

Gasteizko burmuinen bankuko irudia. JUANAN RUIZ / ARGAZKI PRESS

Nuria Teran • Neuropatologia

Arabako Unibertsitate Ospitaleko burmuinen bankua koordinatzen du Nuria Teranek, Txagorritxun; burmuinetako ikerketa lanak ezagutzera eman eta duten garrantzia azpimarratu du.

«Buruko gaitzak ikertzeko beste modurik ez dagoela ohartu behar dugu»

A. Amenabar Gasteiz

Burmuin emaila izatearen garrantziak oraindik herritarrek ez direla jabetu uste du Nuria Teran Gasteizko burmuinen bankuko koordinatzaileak, eta kontzientzia hartzeko informazio kanpaina beharrezkoa dela uste du.

Edozein pertsona izan daiteke burmuin emaila?

Printzipioz, bai. Legeari dagokionez, seridre baimena izan behar da, noski, edota pertsonak berak asmo hori azaldu behar du hil aurretik. Arlo zientifikoari dagokionez, berriaz, burmuin batzuek beste batzuek baino balio handiagoa dute; aurretik historia klinikoa baldin baduzu, baliotsuagoa izango da hil osteko azterketa histologiako bakarririk izatea baino.

Osasuntsuak dauden burmuinak eta gaixo daudenak jasotzen dituzue?

Bai, oso garrantzitsua da bietakoak izatea. «Kontrol kasuak» deitzen ditugunak dira, osasuntsu daudenak eta istripu batek hila egin direnak, esaterako. Gaiotasun bat ikertzen ari zarenean erreferentzia bat izan behar duzu, kontrol bat, alderatu ahal izateko. Horiek dira bankuetan lortzea zailenak diren burmuinak. Gai-oxekin harremanetan dauden medikuak kontzientziatuago

JUANAN RUIZ / ARGAZKI PRESS

daude eta aukera honen berri ematen diete gaixoei. Osasuntsu daudenak zailagoa da, familek ez dutelako emaila izateko aukera dutenik ezagutzen, eta garrantzitsuak dira.

Nora jo dezake burmuin emaila izan nahi duen batek?

Bioef fundazioak kudeatzen du emailen zerrenda, baina ospitalean ere emango dizute horri buruzko informazioa. Bizirik gaude la emaila egitea da biderik errazena. Askotan ez gara jabetzen duen garrantziak. Buruko gaitzak ikertzeko beste modurik ez dagoela jabetu izan behar dugu.

Gaur egun, 25 lagun daude emaila zerrendan.

Gutxi dira 25, ezta?

Beste banku batzuekin alderatuta ez da kopuru txikia. Kontuan izan Bartzelonako Clinic ospitaleko bankuan 120 jasotzen dituztela urtean eta 25 urte daramate egitasmoarekin. Halere, oraindik informazioa falta zaio jendeari, egia da, ez baitakite zer egiten dugun hemen. Baten batek galdetu dit ea burmuin transplanteak egiten ditugun bankuan, pentsa! Informazioarekin batera, denborarekin, emaila kopurua ere haziko dela pentsatzen dut.

Egin zaitez orain
harpidedun,
eta eskura ezazu **BERRIA**
%25 merkeago.*

Informazio nazionala eta lokala
eskaintza osatua

Asteartetik igandera, euskarazko egunkari nazionala. Kalitatezko informazioa, garai berriak hobeto ulertzeko.

Asteartetik ostiralera, tokiko euskarazko informazioa. Eskualdeetako HITZAK.

Ostiralean, herraldeetako HITZAK.

Aisialdiaz gozatzeko behar duzun guztia eskainiko dizun hila betekaria

paperean

berrieta.info

Komunitate irekia, informazio jarioaren sare soziala. Topagune eta eztabaldagune berria.

Herrietako hitzen webguneak.

sarean

Harpidedunen beharretara
egokitutako zerbitzua

- Goizean goiz BERRIA ebrea, tantokian, kioskoan...
- Kioskoan baino merkeago
- Gure promozioak (disco bilduma, liburuak, DVDak...) merkeago eskuratuko dituzu.
- Astero-astero opariak banatzen ditugu harpidedunen artean: otorduak, egonaldiak, ekitaidietako sarrerak, deskontu kupolak...

(* %25 merkeago lehenengo urtean, eta %10 merkeago hortik aurrera.

Zu zara berria

Harremanetarako:

943-30 43 45 • harpidetza@berria.info

Aukera ezazu, BIZI euskaraz **berria**

URBELTZ
kafea

Ozeano Pazifikoa. 9 - 945 77 14 89 - Borinubi2karr - Gasteiz

Garagardo onenak
dastatzeko
modu desberdina